

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Л. М. Кузьменко
27 грудня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Раціональне харчування людей

(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Полтава
2020/2021 н.р.

Робоча програма міжфакультетської вибіркової навчальної дисципліни «Раціональне харчування людей» для здобувачів вищої освіти Полтавської державної аграрної академії.

Мова викладання державна.

Розробник: Мироненко О. І., к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин від 27 грудня 2019 року № 6.

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	4
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
Вид підсумкового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: біологія, біологія і екологія, загальна хімія, основи здоров'я.

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: є отримання необхідних знань з основ раціонального харчування людей; формування соціальної компетентності, моральних правил, традицій, позитивного ставлення до зміцнення здоров'я на основі освоєння принципів раціонального харчування.

Основні завдання навчальної дисципліни: формувати у студентів культуру харчування, знань правил раціонального харчування; дати уявлення про науково-обґрунтовані правила і норми використання поживних речовин (білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні речовини); формувати основи здорового способу життя і грамотної поведінки людей в побуті; відпрацьовувати навички самоконтролю і самореалізації.

Компетентності:

Загальні:

- здатність продемонструвати обізнаність з питань раціонального харчування людей;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання:

1. Здатність продемонструвати знання і розуміння основ раціонального харчування людей.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Харчування людини як медико-біологічна та соціально-економічна проблема.

Тема 2. Система травлення і процеси травлення.

Тема 3. Фізіологічні основи раціонального і збалансованого харчування.

Тема 4. Сучасні погляди на роль білків, жирів і вуглеводів у харчуванні.

Тема 5. Сучасні погляди на роль мінеральних речовин і вітамінів у харчуванні.

Тема 6. Вода в житті людини.

Тема 7. Диференційоване харчування різних вікових та професійних груп населення.

Тема 8. Фізіологічна характеристика основних продуктів харчування та їх компонентів

5. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лек.	практ.	сам. р.
1. Харчування людини як медико-біологічна та соціально-економічна проблема.	10	2	2	8
2. Система травлення і процеси травлення.	12	2	2	8
3. Фізіологічні основи раціонального і збалансованого харчування.	12	2	2	8
4. Сучасні погляди на роль білків, жирів і вуглеводів у харчуванні.	12	2	2	8
5. Сучасні погляди на роль мінеральних речовин і вітамінів у харчуванні.	10	2	2	6
6. Вода в житті людини.	10	2	2	6
7. Диференційоване харчування різних вікових та професійних груп населення.	12	2	2	8
8. Фізіологічна характеристика основних продуктів харчування та їх компонентів.	12	2		8
Усього годин	90	16	14	60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Практичне заняття №1. Анатомо-фізіологічні аспекти функціонування травної системи.	2
2	Практичне заняття №2. Визначення фізіологічної потреби організму в енергії і основних харчових речовинах. Оцінка харчового статусу.	2
3	Практичне заняття №3. Фізіолого-гігієнічне значення білків, жирів і вуглеводів.	2
4	Практичне заняття №4. Фізіолого-гігієнічне значення вітамінів і мінеральних речовин.	2
5	Практичне заняття №5. Основи раціонального живлення.	2
6	Практичне заняття №6. Фізіолого-гігієнічні основи живлення різних вікових та професійних груп населення	2
7	Практичне заняття №7. Соціальні, економічні і медико-біологічні аспекти харчування.	2
	Разом	14

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Харчування людини як медико-біологічна та соціально-економічна проблема.	8
2	Система травлення і процеси травлення.	8
3	Фізіологічні основи раціонального і збалансованого харчування.	8
4	Сучасні погляди на роль білків, жирів і вуглеводів у харчуванні.	8
5	Сучасні погляди на роль мінеральних речовин і вітамінів у харчуванні.	6
6	Вода в житті людини.	6
7	Диференційоване харчування різних вікових та професійних груп населення.	8
8	Фізіологічна характеристика основних продуктів харчування та їх компонентів.	8
	Разом	60

8. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання, форми поточного і підсумкового контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним рівня вище межі незадовільного навчання.

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання для поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- виконання вправ на практичних заняттях (1–5 балів);
- виконання завдань самостійної (1–5 балів);
- розв'язування тестів (0–10 балів).

Формуючи критерії оцінювання, варто враховувати очікування результати навчання навчальної дисципліни.

Форма проведення підсумкового контролю згідно з робочим та навчальним планом залік.

Всі види навчальної роботи мають свої критерії та шкалу оцінювання, відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ПДАА.

Виконання вправ на практичних заняттях

Нарахування балів	Критерії
5 балів	творчо планує виконання роботи, самостійно і повністю використовує знання програмного матеріалу, правильно і акуратно виконує завдання, вміє користуватися довідковою літературою, наочними посібниками
4 бали	припускається помилок при плануванні виконання роботи, самостійно використовує знання програмного матеріалу, деякі питання не мають опису
3 бали	не може самостійно використовувати значну частину знань програмного матеріалу, допускає помилки
2 бали	неакуратно виконує завдання, не може самостійно використовувати довідкову літературу, наочні посібники
1 бал	не може правильно спланувати виконання роботи, не може використовувати знання програмного матеріалу, допускає грубі помилки і неакуратно виконує завдання, не може самостійно використовувати довідкову літературу

Виконання завдань самостійної роботи

Нарахування балів	Критерії
5	Повне розкриття теми з елементами новизни
4	Стисло висвітлено зміст матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання
3	Відповідь розкрита, але у виконанні завдань самостійної роботи допускаються неточності
2-1	Питання розкриті не повністю, не виконані деякі завдання

Розв'язування тестів (поточний контрольний тест)

Нарахування балів	Критерії
9-10	На 100-90 % дані правильні відповіді
8-6	Розв'язання тесту складає 80-60 %
5-4	Розв'язання тесту складає 50-40 %
3-0	Розв'язання тесту складає 30 і менше відсотків

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва тем	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Разом по темі
	викон. практ. роб.	викон. сам. роб.	викон. тесту	
1. Харчування людини як медико-біологічна та соціально-економічна проблема.		5		10
2. Система травлення і процеси травлення.	5	5		10
3. Фізіологічні основи раціонального і збалансованого харчування.	5	5		10
4. Сучасні погляди на роль білків, жирів і вуглеводів у харчуванні.	5	5	10	20
5. Сучасні погляди на роль мінеральних речовин і вітамінів у харчуванні.	5	5		10
6. Вода в житті людини.	5	5		10
7. Диференційоване харчування різних вікових та професійних груп населення.	5	5		10
8. Фізіологічна характеристика основних продуктів харчування та їх компонентів	5	5	15	20
Разом	35	40	25	100

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Азбука харчування. Раціональне харчування. За ред. А.І. Смолякової І.О. Мартинюк. Львів; Світ, 1991. 200 с.
2. Дуденко Н.В., Павлоцька Л.Ф., Артеменко В.С. Основи фізіології та гігієни харчування: Підручник. Суми: ВТД "Університетська книга", 2009. 558 с.
3. Дуденко Н.В., Павлоцька Л.Ф. Фізіологія харчування. Х.: НВФ "Студцентр". 1999. 392 с.
4. Дымань Т.Н., Шевченко С.И. Питание человека в XXI веке. К.: Либра, 2008. 152 с.

5. Дымань Т.Н., Шевченко С.И., Берзина С.В. Новые тенденции в питании человека. К., 2007. 76 с.
6. Здорове харчування: практичні рекомендації : монографія / Л.М. Тележенко, Н.А. Дзюба, М.А. Кашкано. Херсон : Олді-плюс, 2018. 200 с.
7. Зубар Н.М. Основи фізіології та гігієни харчування: Підручник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 341 с.
8. Мартинчик А.Н., Королев А.А., Трофименко Л.С. Физиология питания, санитария и гигиена. М.: Академия, 2004. 192с.
9. Основы рационального питания: Учебное пособие. Автор / создатель: Ефимов А.А., Ефимова М.В. Год: 2007. 178 с.
10. Петровский К.С. Азбука здоровья: О рациональном питании человека. М.: Знание, 1982. 112с.
11. Популярно про харчування: Довідковий посібник. За ред. А.І. Смолякової, І.О. Мартинюка. Київ: Здоров'я, 1989. 267 с.
12. Смоляр В.И. Рациональное питание. Киев: Наук. думка, 1991. 355 с.
13. Смоляр В.І. Фізіологія та гігієна харчування. К.: Здоров'я, 2000. 332 с.
14. Харчування людини / Т.М. Димань, М.М. Барановський, М.С. Ківа та ін. Біла Церква, 2005. 300 с.

Допоміжні

1. Брегг П. Чудо голодування. М.: 1951. 87 с.
2. Бренц М.Я., Сизова Н.П. Технология приготовления диетических блюд. М.: Знание, 1983. 312 с.
3. Воробйов Р.І. Харчування і здоров'я. М.: Медицина, 1990. 154 с.
4. Горен М. Путь к здоровью и долголетию. М. : СЕЛФ, 1992. 333 с.
5. Греллерт Ф. Энциклопедия правильного и здорового питания. Издательство: Зебра Е / Харвест, 2006.
6. Гурвич М.М. Дієтологія для всіх. М.: Медицина, 1992. 160 с.
7. Гурвич М.М. Як бути здоровим, або сім правил домашньої дієти. М.: Панорама, 1991. 57 с.

8. Донченко Л.В., Надыкта В. Д. Безопасность пищевой продукции. М.: Пищепромиздат, 2001. 525 с.
9. Камербаев А.Ю., Орынгалиев Н.О., Чоманов У., Синявский Ю.А. Тенденции развития технологии лечебно-профилактических продуктов питания. (Аналитический обзор) Семипалатинск, 2001. 38 с.
10. Касьянов Г.И., Запорожский А.А., Юдина С.Б. Технология продуктов питания для людей пожилого и преклонного возраста. Ростов-на-Дону: Март, 2001. С. 43-45.
11. Лифляндский В.Г. Лечебные свойства пищевых продуктов. М.: Терра, 1996. 1544 с.
12. Мартинчик А.Н., Королев А.А., Несвижский Ю.В., Микробиология, физиология питания, санитария. М.: Академия, 2010. 352 с.
13. Маршак М.С. Приготовление диетических блюд в домашних условиях. М.: Пищевая промышленность, 1973. 146 с.
14. Минина Т. Твердый знак (кальций и другие) / Здоровье. №9, 2011. С. 74-76.
15. Михайлов В.С., Трушкина Л.А., Могильный Н.П. Культура питания и здоровье семьи. М.: Профиздат, 1987. 208 с.
16. Мицык В.Е., Невольниченко А.Ф. Рациональное питание и пищевые продукты. Киев: Урожай, 1994. 332 с.
17. Нормальна фізіологія / За ред. В.І. Філімонова. К.: Здоров'я, 1994. С.441-479.
18. Павлоцкая Л.Ф., Дуденко Н.В., Эйдельман М.М. Физиология питания. М.: Высш. шк., 1989. 368 с.
19. Позняковский В.М. Гигиенические основы питания, качество и безопасность пищевых продуктов.: уч. для вузов. Изд-во Сибирского университета, 2005. 522 с.
20. Рогова А.Л. Рациональне харчування в умовах радіаційного забруднення навколишнього середовища: Текст лекцій. Полтава: ПУСКУ, 2001. 23 с.

21. Симаков В. Троицкая М., Милосердов Н. Еда – ключ к здоровью. Издательство: Олма Медиа Групп, 2007. 584 с.
22. Сорока А.В. Харчування і здоров'я. Мінськ: Білорусь, 1994. 350 с.
23. Ськуріхін І.М., Шетерніков В.А. Як правильно харчуватися. М.: Агропромиздат, 1989. 255 с.
24. Теплов В.И., Боряев В.Е. Физиология питания. М.; Издательство торговая корпорация «Дашков и Ко», 2009. 150 с.
25. Шаталова Г.С. Цілюще харчування на засадах енергетичної доцільності. М.: Культура і традиції, 1995. 288 с.
26. Шелтон Г.М. Натуральна гігієна: Основи правильного харчування. С. Пб.: Лейла, 1993. 352 с.
27. Шойхет Н. Разгрузочные дни: помогут или нет. Здоровье. № 5, 2011. 25с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт: <http://greenpeace.org/geneend/index.html>
2. Сайт: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/7066878.stm>
3. Сайт: <http://oneworld.org/guides/biotech/index.html>
4. Сайт: <http://organicconsumers.org/>
5. Сайт: <http://wikipedia.org/>
6. Сайт: <http://www.agrioworld.org/biotech-info/articles/biotech-art/hypocrisy.html>
7. Сайт: <http://www.ams.usda.gov/nop/>
8. Сайт: <http://www.foodnavigator.com/>
9. Сайт: <http://www.ifoam.org/>
10. Сайт: <http://www.iksagro.ru/>
11. Сайт: <http://www.inauka.ru/science/article60958>.
12. Сайт: <http://www.kmu.gov.ua/>
13. Сайт: <http://www.mcx.ru/>
14. Сайт: <http://www.mst.dk/udgiv/Publications/1998/87-7909-445-7>
15. <http://studentam.net/>